

## XXI. Maatalouslautakunta.

Maatalouslautakunnan vuodelta 1923 antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

*Lautakunnan kokoonpano y. m.* Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna ylim. professori E. Hj. Ehrnrooth puheenjohtajana, johtaja V. A. Tanner varapuheenjohtajana, filosofianmaisteri K. J. Ellilä, insinööri W. O. Lille ja johtaja P. N. Raittinen. Rahatoimikamarin edustajana lautakunnan kokouksissa oli johtaja J. A. M. Björkenheim. Sihteerinä toimi kaupunginagronomi A. J. Tamminen.

Vuoden aikana lautakunta kokoontui 11 kertaa. Pöytäkirjain pykäläluku oli 103.

Vuoden aikana lautakunta antoi 48 lausuntoa kaupungin eri virastoille; suurin osa annettiin rahatoimikamarille ja koski maanvuokrauksia. Kaupunginvaltuustolle jätettiin muutamia juoksevia asioita koskevia anomuksia ja selvityksiä.

*Maatalouslautakunnan ohjesääntö.* Kun kaupunki vuosina 1917—19 hankki itselleen maatiloja Helsingin pitäjämästä, oli tarkoitus näitä tiloja toistaiseksi ja väliaikaisesti hoitaa niin, että niiden maatalous keskeytymättä jatkuisi. Tiloilla toimivien osakeyhtiöiden antoi kaupunki toimia edelleen, kunnes verotus- y. m. syistä katsottiin <sup>1)</sup> edullisemmaksi hajoittaa osakeyhtiöt ja ottaa tilat kaupungin välittömään hallintaan. Niiden hoitoa varten valittiin tilapäinen tilavaliokunta, joka piti ensimmäisen kokouksensa helmikuun 24 p:nä 1920. Valiokunnan toiminta oli kuitenkin sikäli väliaikainen, ettei sillä ollut mitään ohjesääntöä. Vasta toukokuun 30 p:nä 1923 kaupunginvaltuusto vahvisti <sup>2)</sup> valiokunnan ohjesäännön, jolloin sille määrättiin nimeksi Helsingin kaupungin maatalouslautakunta. Lautakunnan toiminta vakiinnutettiin täten, ja kuuluu sen tehtäviin, paitsi sen hallintaan uskottujen tilojen hoitoa, myöskin toimia keskuselimenä maataloutta koskevien kysymysten käsittelyä varten. Samalla kun lautakunnan toiminta täten sai lopullisen muotonsa, perustettiin sen alaiseksi laitokseksi kaupungin maatalouskonttori, jonka velvollisuuksiin määrättiin kuuluvaksi lautakunnan valvonnan alaisten maatilojen välitön hoito ja lautakunnan päätösten toimeenpano.

*Maatilojen vuokraus.* Kun kaupungin välittömässä hallinnassa olevat maatilat alunpitäen vaativat suuria kustannuksia, niin heräsi pian kysymys sellaisten tilojen ja tilaosien vuokraamisesta, joita kaupunki ei pitkähköön aikaan tarvitsisi asutus- y. m. sellaisiin tarkoituksiin. Jo vuonna 1917 rahatoimikamari asetti komitean tekemään ehdotusta tästä ja kaupungin maatilojen hoidosta yleensä. Tämän ja myöhemmin valitun toisen komitean lau-

<sup>1)</sup> Ks. 1919 vuod. kert. siv. 45. — <sup>2)</sup> Ks. tätä kert. os. I. Kaupunginvaltuusto.

suntojen perusteella kaupunginvaltuusto vuonna 1921 päätti<sup>1)</sup> asettaa erikoisen maatilalautakunnan, jonka tehtäväksi määrättiin m. m. tehdä ehdotus vuokrauksista yhdessä yleisten töiden hallituksen kanssa. Kaupunginvaltuusto ratkaisi<sup>2)</sup> asian lopullisesti vuonna 1922. Kertomusvuonna vuokrattiin melkein kaikki vuokrattavaksi aiotut alueet, ja lautakunta havaitsi tämän toimenpiteen sangen onnistuneeksi.

Maatalouskonttorin vuodelta 1923 antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

*Toimintatapa.* Kaupunginvaltuuston toukokuun 30 p:nä 1923 vahvistaman johtosäännön mukaan ovat konttorin tehtävät seuraavat: hoitaa maatalouslautakunnan valvonnan alaisena lautakunnan hallintaan uskottuja maataloja; laatia lautakunnan tarvitsemat suunnitelmat ja selvitykset; sekä itsenäisenä tilivirastona hoitaa lautakunnan ja konttorin tilit ja kirjanpito. Konttorin kassavirastona on rahatoimikonttori.

Käytännössä on työskentely järjestetty niin, että kaupunginagronomi, joka on konttorin johtaja ja samalla maatalouslautakunnan sihteeri, johtaa ja valvoo työskentelyä sekä itse konttorissa että eri maataloilla, ostaa ja myy tärkeimmät maataloustarvikkeet ja -tuotteet sekä laatii tarpeelliset suunnitelmat. Konttorihenkilökuntaan kuuluivat ainoastaan kirjanpitäjä ja konttoriapulainen, jotka hoitivat kameraalisen kirjanpidon, pääkassan ja tilojen raporttien perusteella liikekirjanpidon. Maanviljelystyönjohtajat, metsänvartijat, karjakko ja puutarhuri hoitivat kukin alallaan työnjohdon. Maatilojen jokapäiväinen kassa-, varasto- ja työkirjanpito oli työnjohtajien huolena.

Maatalouskonttorin johtajana oli agronomi A. J. Tamminen, kirjanpitäjänä Ä. F. B. Ullner ja konttoriapulaisena H. L. Porsman.

*Maatilat.* Konttorin hoidossa olevat maatilat olivat jaetut seuraavaan kuuteen ryhmään: Tuomarinkylä, Oulunkylä, Boxbacka, Vik, Hertonäs ja Kårböle. Kaupunki omisti kaikki muut paitsi Vikin, joka on valtion sotilasvirkatalo, ja josta kaupungin hallinnassa ovat ainoastaan emätilan pellot ja rakennukset. Vuoden aikana osti<sup>3)</sup> kaupunki Helsingin pitäjän Malmin kylässä sijaitsevan Starensin tilan sekä siihen kuuluvat 33 palstatilaa, ja yhdistettiin nämä alueet hoitoonsa nähden Boxbackan tilusryhmään.

*Pitkäaikaiset vuokratukset.* Joulukuun 31 p:nä 1923 olivat seuraavat alueet vuokratut<sup>4)</sup> 10—25 vuodeksi allamainitusta vuokramaksusta:

Tiluksen ja vuokraajan nimi.	Vuokra-alueen nimi.	Pelto-ala, ha.	Vuokra vuodessa.			
			Kaikkiaan hl.		Hl. ha:lta.	
			Kauroja.	Rukiita.	Kauroja.	Rukiita.
<i>Tuomarinkylä.</i>						
A. Kuusik .....	Pakinpalsta .....	3.48	6.96	6.96	2.0	2.0
J. Björk .....	Jorus .....	3.924	6.28	6.28	1.6	1.6
A. Kuusik .....	Kornvall .....	6.7	16.75	16.75	2.5	2.5

<sup>1)</sup> Ks. 1921 vuod. kert. siv. 56. — <sup>2)</sup> Ks. 1922 vuod. kert. siv. 32. — <sup>3)</sup> Ks. myös tätä kert. os. I. Kaupunginvaltuusto. — <sup>4)</sup> Ks. 1922 vuod. kert. siv. 30.

Tiluksen ja vuokraajan nimi.	Vuokra-alueen nimi.	Pelto-ala, ha.	Vuokra vuodessa.			
			Kaikkiaan hl.		Hl. ha:lta.	
			Kauroja.	Rukiita.	Kauroja.	Rukiita.
<i>Oulunkylä.</i>						
E. Stenman .....	Brännkärr .....	2.000	4.50	4.50	2.25	2.25
E. Lindbäck .....	Kyttäker .....	3.136	9.41	9.41	3.0	3.0
E. Lindbäck .....	Storkärr B ja C ..	9.826	19.65	19.65	2.0	2.0
A. Rosendal .....	S:n D .....	4.314	10.35	10.35	2.4	2.4
N. Kilpinen ja K. Logren	S:n F .....	4.275	10.26	10.26	2.4	2.4
M. Nurmi .....	S:n K .....	2.772	6.65	6.65	2.4	2.4
K. Willberg .....	Willberg .....	1.668	4.17	4.17	2.5	2.5
<i>Borbacka.</i>						
J. Lammi .....	Gästgivars .....	87.02	174.04	174.04	2.0	2.0
F. Aho .....	Lukuberg .....	31.764	63.53	63.53	2.0	2.0
E. Levander, Fr. Silver ja F. F. Nummelin .....	Mosaholma .....	11.988	26.37	26.37	2.2	2.2
K. J. Karlsson .....	Nallibacka .....	3.696	8.13	8.13	2.2	2.2
E. Martinmäki .....	Sunnuntaipalstat ..	14.191	42.57	42.57	3.0	3.0
J. V. Lindqvist .....	Tattarbacka .....	2.136	4.70	4.70	2.2	2.2
<i>Hertonäs.</i>						
A. Holmberg .....	—	196.3	392.6	392.6	2.0	2.0
<i>Kärböle.</i>						
F. Behm .....	—	98.5	197.0	197.0	2.0	2.0
Yhteensä		487.690	1,003.92	1,003.92	2.1	2.1

*Rakennukset.* Vuoden aikana rakennettiin Tuomarinkylään uusi muonamiehenasunto. Alakerrassa on sementistä rakennettu leivintupa eteisineen ja kaksi kellaria, jossa eri osastot 8 perheen tarvetta varten. Yläkerta on hirsistä ja on siinä 4 huonetta ja 4 keittiötä. Kullakin perheellä on oma eteissensä sekä ruoka- ja vaatesäiliönsä. Ullakolla on tilaa vaatteiden kuivaukseen ja sinne vie oma ovi suoraan ulkoa. Rakennuksen pinta-ala on  $19.1 \times 8.55$  m. eli  $163.3$  m<sup>2</sup>. Vanhaan muonamiesrakennukseen kuuluva ulkokuone purettiin ja rakennettiin uusi ulkokuone yhteiseksi vanhan ja uuden rakennuksen asujille. Uudessa ulkokuonerakennuksessa on eri halkovajat ja käymälät kullekin perheelle. Molemmat rakennukset tulivat maksamaan yhteensä 138,739:67 markkaa. Osa Vikin vanhaa navettaa sisustettiin sikalaksi ja sinne siirrettiin aikaisemmin Herttonäsissä elätetyt siat. Sikalaan mahtuu 8 emakkoa ja karjua sekä noin 50 nuorta eläintä.

*Tuomarinkylän sähköjohdot.* Tuomarinkylään rakennettiin vuoden aikana sähköjohdot, jotka muuntajineen y. m. laitteineen tulivat kaikkiaan maksamaan 75,053:50 markkaa. Tarkoitukseen oli myönnetty 50,000 markkaa. Laitteet rakensi kaupungin sähkölaitos.

*Pellot.* Kokonaispeltoala, 1,341.360 ha, oli käytetty seuraavasti:

	Pitkäaikaisella vuokralla, ha.	Lyhytaikaisella <sup>1)</sup> vuokralla, ha.	Omalla väellä, ha.	Viljelemättä, ha.	Itsenautittu, ha.	Yhteensä, ha.
Tuomarinkylä .....	14.104	15.200	2.79	—	325.73	357.824
Oulunkylä .....	27.991	—	1.32	14.70	74.20	118.211
Boxbacka .....	2) 134.604	2) 29.811	5.65	0.29	199.97	370.325
Vik .....	—	—	3.25	—	3) 196.95	200.200
Hertonäs .....	196.300	—	—	—	—	196.300
Kårböle .....	98.500	—	—	—	—	98.500
Yhteensä	471.499	45.011	13.01	14.99	796.85	1,341.360

Kaupungin itsenautitun peltoalan jakautuminen käytön mukaan oli seuraava:

	Kesäntona, ha.	Syysviljällä, ha.	Kevätviljällä, ha.	Nurmena ja laidunmena, ha.	Perunalla, ha.	Juuri- ja keittiökasveilla, ha.	Yhteensä, ha.
Tuomarinkylä .....	21.40	29.25	81.09	182.84	10.15	1.0	325.73
Oulunkylä .....	5.64	15.06	11.67	36.05	5.78	—	74.20
Boxbacka .....	15.94	25.98	35.61	105.76	13.14	3.54	199.97
Vik .....	13.47	11.52	50.32	101.83	17.25	2.56	196.95
Yhteensä	56.45	81.81	178.69	426.48	46.32	7.10	796.85

Eri viljelyksiin käytetyt alat verrattuna koko itsenautittuun peltoalaan käyvät ilmi seuraavista numeroista:

	Kesäntona, %	Syysviljällä, %	Kevätviljällä, %	Nurmena ja laidunmena, %	Perunalla, %	Juuri- ja keittiökasveilla, %	Yhteensä, %
Tuomarinkylä .....	6.6	9.0	24.9	56.1	3.1	0.3	100.0
Oulunkylä .....	7.6	20.3	15.7	48.6	7.8	—	100.0
Boxbacka .....	8.0	13.0	17.8	52.9	6.6	1.7	100.0
Vik .....	6.8	5.8	25.6	51.7	8.8	1.3	100.0
Yhteensä	7.1	10.3	22.4	53.5	5.8	0.9	100.0

Peltoviljelys on ollut täysin vapaata eikä kasvijärjestykseen nähden voimaperäistä. Perunaviljelys on kyllä ollut suhteellisen laajaa, erittäinkin Vikin tilalla, jossa on melkoisesti kevyttä maata ja hyvä liikenneyhteys kaupunkiin. Puutarhanhoitoa on harjoitettu ainoastaan Boxbackan tilalla. Oulunkylän peltojen käyttö oli tavallisuudesta poikkeava kevät- ja syysviljelyksiin nähden. Tarkoitus on lähivuosina keskittää perunaviljelys Vikiin ja Boxbackaan sekä juurikasviviljelys Boxbackaan. Myöskin olisi syytä järjestää Oulunkylän ja Tuomarinkylän heinäviljelys tarkoitustaan paremmin vastaavaksi, näillä tiloilla kun on melkoisesti huonotuottoisia vanhoja nurmia.

*Lannoitus.* Kotieläinlanta ei tiloilla ole ollut tarpeeksi käytettävissä, kun karjaa on ollut vaan Boxbackassa. Vikin tilan vuokrasopimuksessa on

<sup>1)</sup> Osa lyhyeksi ajaksi vuokratuista pelloista oli nurmena, jonka niitto- tai laiduntamis-oikeus vuokrattiin yhdeksi kesäksi. — <sup>2)</sup> N. s. Sunnuntaipalstat vuokrattiin pitkäaikaisesti vasta kasvukauden jälkeen, joten tämä ala on tässä merkitty lyhytaikaisiin vuokrauksiin. — <sup>3)</sup> Lukuihin sisältyy noin 20 ha Boxbackan peltoa, joka on ollut Vikin kanssa yhdysviljelyksessä.

määräys, että tilalle on ostettava luonnollista lantaa ja on ostettavan määrän vähentämiseksi Herttonäsissä ennen olleet siat sijoitettu tänne. Kaupungista ei kannata lantaa ajaa, koska kuljetus tulisi kovin kalliiksi. Sen sijaan on lantaa ajettu kaupungin puhtaanapitolaitoksen varastosta Malmilta, yhteensä noin 5,000 kuormaa. Hinnan kalleus, kertomusvuonna 25 markkaa kuormalta, tekee kuitenkin mahdottomaksi tätä lantaa tarpeeksi käyttää. Kohtuullinen lannoitus tulisi esim. Tuomarinkylässä maksamaan yli 10,000 markkaa ha:a kohti. Oulunkylän lannantarpeen tyydyttämiseksi on kertomusvuonna ollut voimassa sopimus eräiden Käpylän talojen puhtaanapidosta. Korvaussumma on ollut 9,600 markkaa ja on lantakuorma tullut maksamaan paikalle tuotuna noin 10 markkaa. Apulantoja käytettiin noin 8,500 kg. salpietaria, noin 24,000 kg. kalisuolaa ja noin 35,000 kg. superfosfaattia. Sitäpaitsi käytettiin jonkin verran tuhkaa ja hiukan kalkkia.

*Kylvöt.* Vuoden tärkeimpien viljelyskasvien kylvöt olivat seuraavat:

	Syys- viljaa, kg.	Kevät- viljaa, kg.	Peru- noita, kg.	Heinä- siemeniä, kg.
Tuomarinkylä .....	3,530	19,870	19,600	1,188
Oulunkylä .....	1,050	3,216	11,900	50
Boxbacka .....	2,822	7,340	23,800	1,075
Vik .....	2,575	9,841	33,950	702
Yhteensä	9,977	40,267	89,250	3,015

Hehtaaria kohti olivat kylvömäärät: rukiita 140—160 kg., kuroja 190—250 kg., heinäsiemeniä 30—36 kg. ja perunoita 1,800—2,000 kg. Paitsi edellä mainittuja kylvettiin pienempiä määriä vikkeriä, sokerijuurikkaita, lantuja ja puutarhakasveja. Ostetun siemenen arvo oli noin 40,000 markkaa.

*Sadot.* Vuoden sato arvioitiin seuraavaksi:

	Rukiita, kg.	Kevät- vehnää, kg.	Kuroja, kg.	Heiniä, kg.	Perunoita, kg.	Lantuja, kg.	Sokeri- juurik- kaita, kg.
Tuomarinkylä	71,000	—	108,000	687,000	120,000	—	8,774
Oulunkylä ..	30,200	—	13,800	100,000	65,000	—	—
Boxbacka ..	56,500	—	45,400	405,000	190,000	—	19,793
Vik .....	23,100	2,100	39,000	223,000	315,000	25,000	10,096
Yhteensä	180,800	2,100	206,200	1,415,000	690,000	25,000	38,663

Ha:lta oli tulos seuraava:

	Rukiita, kg.	Kevät- vehnää, kg.	Kuroja, kg.	Heiniä, kg.	Perunoita, kg.	Lantuja, kg.	Sokeri- juurik- kaita, kg.
Tuomarinkylä ..	2,430	—	1,400	4,200	11,800	—	8,774
Oulunkylä .....	2,000	—	1,250	2,500	8,330	—	—
Boxbacka .....	2,170	—	1,380	4,200	14,600	—	24,741
Vik .....	1,100	600	900	3,500	18,300	25,000	8,430
Yhteensä	2,210	600	1,240	3,900	14,900	25,000	12,888

Sitäpaitsi korjattiin noin 90,000 kg. vihantarehua, noin 600,000 kg. olkia ja noin 50,000 markan puutarhatuotteet.

Ruissato oli hyvä, heinänsato sangen hyvä, perunasato hyvin tyydyttävä

ja kaurasato heikko. Heinän laatu oli melko hyvä, samoin perunain, mutta rukiin ei ollut oikein tyydyttäväkään ja kaurasadon laatu oli huono.

*Työväkeä* oli tiloilla tammikuun 1 p:nä 6 työnjohtajaa ja 2 metsänvartijaa sekä 126 muuta henkilöä, joista 7 naista. Vuoden lopussa olivat vastaavat luvut 4, 2 ja 89; naisia oli näistä 6. Työväen vähennys johtuu pääasiassa maiden vuokrauksista. Tilapäistä työväkeä käytettiin vakinaisten lisäksi tarpeen mukaan. Palkkojen laskettiin taloudellisen kirjanpidon mukaan nousseen vakinaiselle väelle 1,221,595 markkaan ja päiväläisille sekä urakkamiehille 341,543: 48 markkaan. Vakainainen työväki teki 29,796 työpäivää.

*Hevoset.* Vuonna 1923 myytiin kaikki Hertonäsin ja Kårbölen hevoset. Muilla tiloilla hevosten lukua vähennettiin 10:llä, joten se oli vuoden lopussa kaikkiaan 102, kuten allaolevasta yhdistelmästä lähemmin näkyy:

	Varsoja.	Aikui- sia.	Yhteen- sä.		Varsoja.	Aikui- sia.	Yhteen- sä.
Tuomarinkylä . . . . .	3	30	33	Boxbacka . .	3	27	30
Oulunkylä . . . . .	—	8	8	Vik . . . . .	6	25	31
				<b>Yhteensä</b>	<b>12</b>	<b>90</b>	<b>102</b>

Tallien kokonaiskustannukset nousivat 676,504: 89 markkaan, siitä ruokin-  
takustannuksia 398,557: 90 markkaa.

*Työpäivän pituus* vuoden eri kuukausina näkyy seuraavista luvuista: tammi—helmikuu 8 tuntia; maaliskuu 8 ½ tuntia; huhtikuu 9 tuntia; touko—  
syyskuu 10 tuntia; lokakuu 9 tuntia; sekä marras—joulukuu 8 tuntia eli keski-  
määrin koko vuonna 9 tuntia. Työt aloitettiin klo 7 a. p., päivällistunti pidet-  
tiin klo 12—1 i. p. tai klo 12—½ 2 i. p.

*Karja ja siat.* Hertonäsin karja myytiin keväällä, sittenkun parhaat eläi-  
met oli siirretty Boxbackaan. Vuoden lopussa oli karjaa täten ainoastaan  
Boxbackassa ja kuului karjastoon 2 sonnia, 56 lehmää ja 21 nuorta eläintä.  
Karjan keskitulokset olivat seuraavat:

	Lehmiä keski- määrin.	Rehuyksikköjä vuotta ja lehmää kohti.	Maitoa, kg. vuotta ja lehmää kohti.	Maidon rasva- pitoisuus, %.
Säännöllisesti lypsäviä lehmiä . . . . .	39	2,110	2,752	3.5
Kaikki lehmät . . . . .	51.8	2,068	2,650	3.5

100 rehuyksikköä antoi, kaikki eläimet mukaanotettuna, 123 kg. maitoa  
ja 4.5 kg. rasvaa. Yhteispaljous, astiamitoin, nousi 138,666 litraan. Maito  
on, sikäli kuin sitä ei ole tarvittu palkkaukseen ja vasikoille, myyty tinki-  
maitona sekä Osuusliike Elannon paikallismyymälään. Boxbackan navetan  
kirjanpitovoitto oli 15,627: 43 markkaa. Maidon hinta oli alhainen.

Sikojä oli vuoden alkaessa ainoastaan Hertonäsissä. Nämä eläimet, 1  
karju ja 5 emakkoa, siirrettiin keväällä Vikiin. Sikojen luku lisääntyi 49:llä,  
minkä lisäksi ostettiin 3 nuorta emakkoa, niin että vuoden lopussa oli 58  
eläintä. Vikin sikala tuotti tappiota 1,215 markkaa, kun lannan arvoa ei  
otettu huomioon ja eläimet arvioitiin sangen kohtuullisen kirjanpitoihinnan  
mukaan.

*Kalustot.* Vuoden kuluessa siirrettiin Hertonäsin ja Kårbölen irtaimiston  
paras osa muille tiloille, loput myytiin. Irtaimistoa ostettiin vähän, ja kun oli  
pakko merkitä osa kalustosta kirjoihin entistä halvemmaksi, niin väheni  
kaluston arvo 296,085: 42 markalla. Eri tiloilla oli irtaimiston arvo, eläimet  
mukaanluettuina, viety kirjoihin seuraavin erin:

	Tammikuun 1 p:nä 1923.	Joulukuun 31 p:nä 1923.
Pääkonttori .....	Smk 5,760:—	Smk 61,155:—
Tuomarinkylä .....	» 197,268: 80	» 206,385:—
Oulunkylä .....	» 141,761:—	» 100,815:—
Boxbacka .....	» 383,370:—	» 331,512: 50
Vik .....	» 270,682: 42	» 300,265: 75
Hertonäs .....	» 207,434: 35	» —
Kärböle .....	» 89,942: 10	» —
Yhteensä Smk	1,296,218: 67	Smk 1,000,133: 25

Mitään romukalustoa ei tiloilla vuoden lopussa sanottavasti enää ollut, sitä kun oli vuoden kuluessa, mikäli mahdollista, myyty.

*Varasto.* Erilaiset varastot katsottiin tammikuun 1 p:nä 2,086,287: 90 markan arvoiseksi ja joulukuun 31 p:nä 1,163,476: 69 markan arvoiseksi. Varastojen arvioiminen ja hinnoitus vaikuttavat tuntuvasti vuoden tiliin, ja erittäinkin on arvioiminen vuoden vaihteessa maataloudessa suuritöinen ja vaikea. Varsinkin kertomusvuoden lopussa se oli sitä, kun suuri osa viljoista oli puimatta ja hinnatkin olivat vaihtelevat. Tämän tähden ei yllämainittuja summia voi suinkaan pitää täysin todellisuutta vastaavina.

*Tilit.* 1923 vuoden kameraaliseen kirjanpitoon otettiin määrärahoja 3,655,160: 50 markkaa, menoja 3,502,441: 57 markkaa, laskettuja tuloja 3,752,753 markkaa ja todellisia tuloja 2,686,752: 40 markkaa. Yhteenvedo liikekirjanpidosta joulukuun 31 p:ltä 1923 annetaan alempana:

Voitto- ja tappiotili osoitti seuraavat loppusummat:

	Debet, Smk.		Kredit, Smk.
Maanviljelystili ....	271,727: 98	Maanviljelystili .....	279,496: 42
Satotili .....	242,558: 96	Satotili .....	129,604: —
Kalustotili, uudesti- hankkiminen ....	35,676: 12	Navetantili .....	23,624: 58
Kalustotili, kunnossa- pito. ....	155,658: 31	Kalustotili .....	64,267: 30
Kulunkitili .....	210,200: 69	Rakennusten tili ....	24,015: —
Rakennusten kunnos- sapito .....	98,714: 90	Puutarhatili .....	11,161: 06
Rasitetili .....	198,372: 90	Palstavuokratili ....	4,040: —
Puutarhatili .....	977: —	Myllytili .....	8,126: 50
Korkotili .....	192,104: 59	Metsäntili .....	64,084: 36
Vuokratili .....	71,052: 94	Poistotili .....	45: —
Sikalan tili .....	1,215: —	Bilansi ja nettotappiot	869,795: 17
Yhteensä	1,478,259: 39	Yhteensä	1,478,259: 39

Loppusumma, 1,478,259: 39 markkaa, ja tappio, 869,795: 17 markkaa, jakautuivat eri tilojen kesken seuraavasti:

Pääkonttori .....	Smk 6,087: 50	Smk 6,087: 50
Tuomarinkylä .....	» 384,265: 19	» 265,968: 88
Oulunkylä .....	» 152,982: 60	» 54,058: 03
Boxbacka .....	» 294,973: 86	» 90,263: 33
Vik .....	» 255,731: 76	» 176,091: 52
Hertonäs .....	» 308,606: 60	» 227,685: 30
Kärböle .....	» 75,611: 88	» 49,640: 61
Yhteensä Smk	1,478,259: 39	Smk 869,795: 17

Balanssitili päättyi 16,817,186: 87 markkaan, jakautuen eri tileille kuten allaolevasta yhdistelmästä näkyy:

	Debet, Smk.		Debet, Smk.
Kassa .....	40,734: 39	Sikala .....	28,015: —
Pääkonttori .....	392,858: 86	Pääomavelka .....	352,057: 73
Tilat .....	446,603: 67	Kiinteistöt .....	4,692,547: 55
Varasto .....	113,730: 23	Palstat .....	4,976: 98
Maanviljelys .....	290,343: 50	R. Lindholmin tili ..	38,781: 60
Sato .....	759,402: 96	Boxbackan tila ....	2,193,829: 70
Tallit .....	343,464: —	Hertonäsin » ....	954,412: 86
Navetta .....	107,254: —	Kärbölen » ....	497,000: 80
Kalustot .....	518,104: 25	Vikin » ....	876,873: 09
Erinäiset velalliset ..	288,755: 50	Oulunkylän » ....	451,226: 44
Rakennukset .....	2,553,122: 59	Voitto ja tappio ....	869,795: 17
Puutarha .....	3,296: —		
		Yhteensä	16,817,186: 87

	Kredit, Smk.
Pääkonttori .....	4,973,342: 89
Tilat .....	446,603: 67
Erinäiset velkojat .....	98,900: 42
Rahatoimikonttorin tili.....	1,437,824: 74
Pääomavelka .....	6,180,924: 30
Kaupungin kassatili .....	3,286,656: 99
Tilierotus .....	75: —
Tuomarinkylän tila .....	392,858: 86
	Yhteensä
	16,817,186: 87

Eri tilojen balanssitilit osoittivat seuraavat loppusummat:

Pääkonttori .. Smk	5,135,742: 74	Vik .....	Smk	1,332,461: 49
Tuomarinkylä . »	1,882,378: 12	Hertonäs .... »		2,903,102: 35
Oulunkylä .... »	477,204: 12	Kärböle .... »		498,418: 80
Boxbacka .... »	4,587,879: 25			
		Yhteensä	Smk	16,817,186: 87

Taloudellisen kirjanpidon mukaan olisivat kaikki tilat tuottaneet tappiota vuonna 1923. Sama on laita ollut yleensä ennenkin. Ainoastaan Tuomarinkylä on edellisinä vuosina tuottanut voittoa, ja Oulunkyläkin vuonna 1921 kirjanpidollista voittoa. Koko tappio vuodelta 1923 oli 869,795: 17 markkaa ja jos Hertonäsin ja Kärbölen tappiot tästä vähennetään, 592,469: 26 markkaa. Summa on liian suuri, vaikka vuosi 1923 olikin epäsuotuisa. Konttorin taloudellinen kirjanpito ei kuitenkaan anna tyydyttävää kuvaa tuloksesta, sillä varastoja ei vuoden vaihteessa voi täsmälleen arvioida. Kuten ennen mainittiin, oli varaston kirjanpitoarvo joulukuun 31 p:nä 1,163,476: 69 markkaa. Tähän summaan sisältyy esim. 658,559 heinäkilon arvo laskettuna 45 pennin yksikköhinnan mukaan; tosiasiallisesti syntyi heinissä mittavoittoa ainakin 10 % tästä, siis noin 66,000 kg., jonka määrän arvo kirjanpitoihinnan mukaan on noin 30,000 markkaa. Kun viljat inventoimisaikana olivat suurimmaksi osaksi pumatta, niin oli nekin arvioitava sangen varovasti. Esim. rukiista syntynee noin 40,000 markan voitto, samoin kauroista. Perunain kirjanpito hinta oli 40 markkaa hl:a kohti ja niitä oli joulukuun 31 p:nä noin 5,400 hl. Tästä mää-



rästä myytiin esim. helmikuussa 1,000 hl. à 72 markkaa, joten tästäkin syntyy voittoa. Luultava on, että jos kirjanpito päätettäisiin vasta kesäkuun 30 p:nä 1924, niin tappio melkoisesti supistuisi nykyisestään. Kirjanpito olisi välttämättömästi järjestettävä uudelleen ja päätettävä kesäkuun viimeisenä päivänä, niinkuin yleensä maataloudessa.

Tilojen hoitoon nähden tärkeintä on kaupungin kannalta luonnollisesti se, että tiloja hoidetaan niin, ettei veroituksella koottavia varoja tarvitse käyttää tilojen talouden pystyessä pitämiseksi. Korkeintaan näitä varoja voidaan käyttää maatalouskonttorin virkailijain palkkaukseen sikäli, kuin he hoitavat kaupungin muita kuin tilojen hoitoon kuuluvia asioita. Kertomusvuonna saavutettiin rahatoimikonttorin ja maatalouskonttorin välillä rahanliikkeessä sellainen tulos, että maatalouskonttori suoritti rahatoimikonttoriin enemmän rahaa kuin se sieltä otti vastaan, nimittäin 896,618: 77 markkaa, nostetun määrän ollessa 789,903: 56 markkaa. Erotus teki siis 106,715: 21 markkaa maatalouskonttorin hyväksi. Maatalouskonttori kykeni siis suorittamaan hiukan korkojakin kaupunginkassaan.